

FÓRUM

Gyógyszerészet 45, 569, 2001.

Kisdoktor, nagydoktor...

Láng Miklós

Ezzel a címmel jelent meg a Magyar Nemzet 2001. augusztus 23-i számában a televíziós műsoraiból, rádiószerepléseiből, valamint igen széleskörű irodalmi munkásságából jól ismert nyelvész, *Balázs Géza* írása. Már a cikkének alcímében is megállapítja, hogy nincs szabályozva a tudományos címek írásmódja.

A téma joggal érdekelheti lapunk olvasóit, ezért érdemes részletesebben ismertetni az írást.

Előbb azonban tekintsük át röviden, hogy a Gyógyszerészetben miként jelenik meg a téma.

A Dr. megjelöléssel természetesen a leggyakrabban találkozunk. Az asszonynevek esetében többnyire nem derül ki, hogy a férj a doktor (dr. X. Y-né), vagy az asszony, esetleg mindkettő. Egyértelmű, ha ezzel a megjelöléssel mutatkozik be a szerzőnk: X-né, dr. Z. Gabriella. Ez esetben feltehetőleg csak az asszonyt illeti meg a dr., mert ha a férj is doktor lenne, akkor a nevét így hozná tudomásunkra: dr. X-né, dr. Z. Gabriella.

Gyakran szerepel a dr. előtt a professzor utaló rövidítés: Prof. dr. X. Y. Erről a rövidítésről már írtam egy alkalommal lapunkban (1999. nov.), amikor *Fabian Pál* professzor leveléből is idéztem: „A »Prof. (prof. X. Y.)« sorrend magyartalan, kerülendő.” Úgy tűnik azonban, hogy ez kírthatatlan. Még azt is hozzá lehetne ehhez fűzni, hogy a prof. utáni dr. teljesen fölösleges, mert professzor doktorátus nélkül aligha képzelhető el...

Előfordul, hogy szerzőink a nevük elé kiteszik: PhD, ami a latin „Philologiae Doctor” rövidítése. *Balázs Géza* ehhez azt fűzi hozzá, hogy ez elsősorban a bölcsészeti tudományok művelőire vonatkozna, de az egész felső oktatásban ezt használják. A rövidítés végén nincs pont – írja a szerző, és kiejtése pé-há-dé, angolos formában pi-écs-dí.

Nem állja meg a helyét az a magyarázat, hogy az akadémiai (ún. nagydoktorok) írják nagy kezdőbetűvel a doktor rövidítését (Dr.), míg az egyetemi doktorok (az ún. kisdoktorok) írják kis kezdőbetűvel. A szerző e téren óvatossan fogalmaz, hogy ezt „sokan úgy magyarázzák”, bár hozzáfűzi, hogy nincs ilyen szabály. Ennek ilyen használata azért sem javasolható, mert a helyesírás szabályai szerint mondatkezdéskor a nagy D betű, szövegközben pedig a kis d betű használandó a Dr., dr. rövidítésben.

Használatos még a DrSc. rövidítés (Doctor Scientiarum = a tudományok doktora), de ehhez – legalábbis szövegben – hozzákívánkozik, hogy milyen tudományról van szó, tehát így kerek: a nyelvtudomány(ok) doktora stb.

Megjegyzem, hogy tapasztalatom szerint a tudományos értekezéseken, kongresszusokon az előadók egységesen nem használják a doktori címet. Az ezekről az előadásokról közölt tudósításainkban is dr. nélkül szerepelnek az előadók-szerzők.

Névsorokban a dr. rövidítés a nevek utánra kerül, hogy ne zavarja az ábécé-rendjét. Tapasztalhatták azonban Olvasóink, hogy a Gyógyszerészet éves tartalomjegyzékében az In memoriam rovatban a dr. rövidítést (az ábécé sorrend ellenére) előre teszem, éppen azért, mert az asszonyok esetében nem világos, hogy kit illet meg a doktori cím.

Balázs Géza erőltetettnek tartja azt, ha az asszony a férje neve előtt és a saját neve után is kiteszi a dr. rövidítést. Ezzel azért nem értek egyet, mert az ilyen jelölés: dr. X. Y.-né dr. egyértelművé teszi a szereplők doktori címét. Kétségtelenül helyesebb lenne, ha a szerző „elárulná” a leánykori nevét és így használná a férje nevével együtt: dr. X. Y.-né dr. Z. Júlia.

Egyidőben voltak olyan vélemények is, hogy azok, akik a diplomájukkal együtt megkapják a doktori címet, ezt jelöljék meg (Drn., Drj.), így nagyobb rangja lenne azoknak, akik külön stúdium és védelem után nyerik el ezt a címet. Ez az ötlet azonban hamarosan hamvába is holt.

Előfordul még (lapunkban is találkoztam vele korábban) a h.c. (honoris causa) rövidítés, amely valami tiszteletbeli címre utal. Tudományos írásban, életrajzban lehet helye, a mindennapi használatban kerülne.

Tehát adva van sokféle tudományos cím, de a helyesírási szabályzat csak a dr.-ról rendelkezik. Nem várható sokáig magára A magyar helyesírás szabályainak 12. kiadása, és ha ezt a témát kiváló nyelvészünk nemrég fölvetette, talán gondolni fognak rá az illetékesek (remélhetőleg közöttük lesz *Balázs Géza* is!), hogy a szabályzatot kiegészítsék a legkülönbözőbb tudományos címek leírására és rövidítésükre. Nem a címkorság támogatására, hanem a tudományos fokozatok megjelöléseinek, rövidítéseinek értelmezésére, helyes használatára, és a mögöttük levő tudás értékelésére.

Addig használjuk a címeket lapunkban is nyugodtan a megszokott módokon...

M. Láng: „small” (university) doctoral degree, „great” (academy) doctoral degree